

تولید علمی بی‌ربط با مسائل ما

محمد فاضلی: یکی از معضلات اساسی نظام علمی در ایران تولید علم بی‌تقاضاست. علمی که تولید می‌شود، نسبتی با مسائل جامعه ندارد، لذا بی‌تقاضا باقی می‌ماند و بخش عمده‌ای از آن صرفاً به‌واسطه تأمین مالی برآمده از اقتصاد نفتی تولید می‌شود و کارکردی ندارد.

تفکیک ساحات مختلف «ایران»

علیرضا شجاعی‌زند: درک و تحلیل درست راهپیمایی ۲۲ بهمن و تکرار چهل باره آن، درحالی که از اهمیتش نزد مردم کاسته نشده، نیازمند تفکیک در ساحات مختلف «داستان ایران» است. بنده قائل به تفکیک میان «انقلاب»، «نظام» و «دولت‌های» برسرکار آمده در این چهار دهه از عمر جمهوری اسلامی هستم.

یکی از بهترین منابعی که از طریق آن می‌توان ذات، جهات و دغدغه‌های متنوع افکار آگوستین را تشخیص داد کتاب اعترافات است. زندگی‌نامه خودنوشت آگوستین در کتاب اعترافات هم از حیث «فهم فضای کلی حاکم بر اندیشه‌وی» دارای اهمیت است و هم از لحاظ «درک آرا و نظریات فلسفی و کلامی خود او» که با زبان و لحن مناجات خطاب به خداوند بیان شده است.

منابع فکری آگوستین

درمورد خاستگاه‌ها و منابع فکری عمده آگوستین اختصاراً و در حد مجال به چند مورد می‌توان اشاره کرد.

۱. اندیشه‌های مانی:

وی «در دوره جوانی در کارتاژ، توجه به علم خطابه پیدا می‌کند و علاقه‌مند به آثار سیسرون می‌شود ولی به مرور درمی‌یابد که خطابه، صرفاً وسیله است نه غایت یعنی باید از آن فراتر رفت و به جست‌وجوی حقایق پرداخت. این روح جست‌وجوگر که دیگر به حقایق نسبی و اعتباری رضایت نمی‌دهد و حقایق را ورای «قراردادهای اجتماعی» می‌داند، علاقه‌مند به آثار مانوی مسلمان می‌شود، چه در این تعلیمات، کل اطوار عالم مطرح بوده و ضرور، الزاماً در مقابل خبر محض، عدمی دانسته نمی‌شده بلکه اعتقاد به جنبه محض جوهری آن نیز بوده است. در سنت مانوی، خبر و شر به‌عنوان دو اصل ذاتی کل عالم به حساب می‌آید و در نزد انسان نیز تقابل روح و جسم به‌عنوان دو منشأ نوترانی و ظلمانی، محرز دانسته می‌شود به‌نحوی که ضمن قبول نوعی اصالت ماده که البته انکارناپذیر است احتمالاً بتوان انسان را دعوت به تزکیه و تطهیر کرد و او را قهرمان رستگاری عالم ساخت.» (مجتهدی: ۱۳۹۰: ۴۳۰ و ۴۴۵)

از لحاظ تاریخی اما جوهره افکار مانویان را باید در اندیشه‌های گنوسی جست. گنوسیان نیز در سده‌های نخست میلادی، مدافع فلسفه مسیحی بوده و الهیات مسیحی را با ادیان شرقی باستان، ایرانی، یهودی، مصری و یونانی درآمیخته بودند. (بابایی: ۱۳۸۹: ۲۶۸) اکثر مورخان آیین گنوسی بر این باورند ریشه و ساختار آن، شرقی و بیشتر ایرانی است. این گروه «گنوسیان» بر این باور بودند مسیح فرستاده خدای خیر است در مقابل خدای شر یعنی خدای این عالم مادی و حاکم بر آن. بعدها آیین گنوسی در غرب به صورت دین مانوی تا پایان قرون وسطی ادامه یافت. گنوسیان به یک «علت نخستین شناخت‌ناپذیر» باور داشتند که خود را در صدور متجلی می‌سازد و در مقابل جهان مادی که منبع شر است، قرار دارد. آنان معرفت (گنوسیس) را عامل نجات و رهایی انسان از جهان مادی می‌دانستند.

(همان)

۲. افلاطونیان:

تفکرات مانوی نیز دیگر بعد از مدتی نمی‌توانست روح نآرام و کاوشگر آگوستین را با رضایت قرین سازد، به‌نحوی که بعد از اعراض از اندیشه‌های مانوی تا آخر عمر انتقاد از طرز فکر و افکار مانویان -والبته ره تفکر غیر مسیحی دیگر- را بر خود به‌مثابه تکلیفی شرعی تلقی می‌کرد، به‌طوری که این امر را در جای جای آثار وی می‌توان ردیابی کرد.

«پس از آنکه آگوستین از جرگه مانویان خارج شد، در ۱۳ رساله به نقد و رد آرای آنان پرداخت و جایه‌جا در سایر رسائالش نیز چالش با مانوی‌مسلمان دیده می‌شود.» (آگوستین [پاورقی]: ۱۳۸۵: ۱۱۱) او خود درباره مانویان می‌گوید: «درواقع کتب فلاسفه آنان سرشار از افسانه‌های مطولی پیرامون آسمان، اختران و خورشید و ماه بود. آرزو داشتم فائوستوس این موارد را برآیم با ملحوظ داشتن استدالات ریاضی‌ای که خوانده بودم، دقیقاً توضیح دهد تا بدانم مضامین کتاب‌های مانویان در قیاس با کتب فلاسفه آنان از چه شأن‌واعتباری برخوردارند یا دست‌کم برابری می‌کنند؟ اما بعدیمی دانستم مضامین آن کتاب‌ها در حدی‌باشند که مرا به وجد آورند.» (همان: ۱۱۵ و ۱۱۶)

اندیشه‌های قدیس

نگاهی اجمالی به چارچوب کلی افکار سنت آگوستینوس

نکته‌ای که در بند فوق نمی‌توان از آن به‌سادگی گذشت، اعتقاد به «اعتبار روش ریاضی» و «معیار بودن این روش برای تعیین ارزش نظری معلومات» نزد آگوستین است. این امر یکی از جنبه‌هایی است که با ملاحظه آن می‌توان او را در سنت فیثاغوری-افلاطونی قرار داد. اما تاثیر اندیشه‌های افلاطونیان-از افلاطون تا افلوپلین- در تکوین آرای آگوستین به‌هیچ‌وجه محدود به همین یک جنبه روش‌شناختی نمی‌شود، بلکه همان‌طور که در ادامه هم اشاره خواهد شد، در زمینه‌های دیگری همچون مابعدالطبیعه، اخلاق و زیبایی‌شناسی نیز می‌توان وجوه و جنبه‌هایی از تفکر افلاطونی را در افکار آگوستینوس تشخیص داد. مَثُل به مثابه عالی‌ترین جنبه فعلیت تاریخی تفکرات افلاطونی از عهد سقراط تا دوره معاصر است؛ اعتقاد به حقایق ضروری و ازلی به‌عنوان الگوهای ثابت تفکر در تمام فلسفه آگوستین جریان دارد، به‌نحوی که اگر این نظریه را از فلسفه آگوستین جدا کنیم، هم پایه‌های آن را منهدم و هم جهت و غایت را از آن سلب کرده‌ایم. مَثُل در نزد آگوستینوس هم به مثابه ماده و بزنه‌اد تفکر دینی اوست و هم فصل‌میز و فعلیت آن. البته باید توجه داشت که مَثُل نزد آگوستین به معنای نوافلاطونی آن -یعنی متعلق علم الهی- مورد پذیرش است نه به معنای افلاطونی، چه تلقی افلاطونی آن مستلزم عقیده به «قدم نفس» و «مخلوق نبودن» و نیز متضمن اشکال تعیین جایگاه ایده‌ها بود، که هر دو از نظر وی مستلزم شرک تلقی می‌شد.

اصول مقدم بر تجربه

در فلسفه آگوستین نمی‌توان به‌نحو دقیق و صریح از تقسیم معلومات به تصور و تصدیق و متقاضی از حیثیت تکنیکی و تبیینی معرفت تا مقدم‌سخن گفت، ولی به اعتبار وجود برخی قرائن، می‌توان گفت امور مقدم بر تجربه نزد او، هم شامل تصورات می‌شود و هم گزاره‌ها. نزد آگوستین اصول و گزاره‌های ازلی و ضروری ما را به وجود خداوند رهنمون می‌شوند و مفهوم خدا هم به‌عنوان یکی از همین معارف ازلی، قطعی و مقدم بر تجربه تلقی می‌شود و همچنین از حیث وجود، هم فاعل سامان‌بخش و پایه و تکیه‌گاه معلومات و هم غایت معرفت بشر است. علاوه بر این در نظام کلامی و فلسفی وی نباید از جنبه وجودی خداوند که متعلق ایمان انسان قرار می‌گیرد، به‌راحتی گذشت؛ چه این جنبه است که صدق و حقایقت معرفت را تضمین می‌کند.

خدا و بحث‌المعرفه نزد آگوستین

«بگذار تا بشناسمت، ای آنکه می‌شناسی‌ام. بگذار تا بشناسمت، چندان که از تو شناسا شده‌ام.» (همان: ۲۳۹) خدا در فلسفه آگوستین، هم به‌عنوان یکی از مفاهیم «ماتقدم و قبل از تجربه» مورد ملاحظه قرار می‌گیرد.

اندیشه

آسیب‌شناسی پایان‌نامه‌ها

محمد حسین مختاری: همایش ملی «آسیب‌شناسی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در حوزه علوم انسانی-اسلامی» می‌خواهد حاصل پیامی برای جامعه علمی کشور باشد. رساله‌ها و کتاب‌های خود را به‌گونه‌ای بنویسند که نتیجه‌گیری آن، فصل جدیدی برای علاقه‌مندان به تحقیق باز کند و به تقلید و انتقال اندیشه‌های دیگران به‌عنوان یک آسیب نگاه شود.

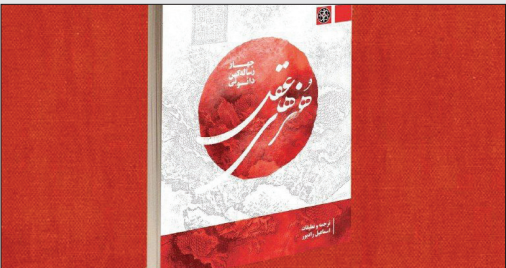
ما با نور خداوند امور را از هم تمیز و تشخیص می‌دهیم و رابطه آنها را با یکدیگر در می‌یابیم و همین درواقع بهترین دلیل برای وجود خداوند است.» (مجتهدی: ۱۳۹۰: ۷۰) «بحث‌المعرفه که در نظام‌های متداول مابعدالطبیعی همواره به مثابه مقدمه و مبنا مطرح بوده، در نزد آگوستینوس این مورد معکوس شده و به اعتباری می‌توان گفت به‌جای اینکه نظریه معرفت، مقدمه باشد، تبدیل به نتیجه‌خداشناسی شده است. آگاهی از شناخت و تعمق در حقیقتی که در آن مندرج است ما را درواقع متوجه منشأ آنهایی آن می‌کند، چه، حقایق ضروری و غیرمتغیر -از آنجا که غیر فردی و غیر شخصی می‌شود- نسبت به ذهن انسان اولویت پیدا می‌کنند و ذهن، ناچار از پذیرش آنهاست و هیچ نوع اختیار و قدرت برای تغییر آنها ندارد. این نوع حقایق، خودبنیادند و اصول خود را همراه دارند و صرفاً ازلی و ابدی هستند. پس در نزد هر موجود متفکر و شناسا، خواه‌ناخواه یک دلیل درونی و فطری برای اثبات وجود خداوند یافت می‌شود.» (همان: ۷۰ و ۷۱) براین دیگری راهم برخی محققان در آثار آگوستین شناسایی کرده‌اند که از یک‌سو از اعتبار منطقی و مابعدالطبیعی چندان برخوردار نیستند و از سوی دیگر قابل تحویل به برهان فوق‌الذکر هستند؛ مثل کرده نفس، روحانی و متمایز از جسم است. همچنین

مختصری درباره تاثیر افکار آگوستین بر دکارت

امیل بریه، تاثیر‌پذیری دکارت از آگوستین را اینچنین بیان می‌کند: «هنگامی که متألهان با کویکتوی دکارت آشنا شدند، آرزو متوجه شد که همین سخن را قدیس آگوستینوس نیز گفته است. درحقیقت، قدیس آگوستینوس از اندیشه «چون اشتباه می‌کنم پس هستم» برای اجتناب از شکاکیت استفاده کرده است. به‌علاوه در کتاب «درباره تثلیث»، با این اندیشه ثابت کرده نفس، روحانی و متمایز از جسم است. همچنین

هنرهای عقل منتشر شد

ترجمه چهار رساله کهن دائوبی، با موضوع «تذهیب نفس» و «درون‌پروری» و «حکومت‌داری عرفانی» تحت‌عنوان «هنرهای عقل» توسط انتشارات «زندگی روزانه» منتشر شد. تاریخ کتابت این رسائل به حدود ۴۰۰ ق.م-۲۰۰ ق.م. بازمی‌گردد. این رسائل را دکتر اسماعیل رادپور از چینی باستان به فارسی برگردانده است.

با این اندیشه تصویر تثلیث الهی را در نفس نشان می‌دهد.» (بریه: ۱۳۸۵: ۸۹)

با تمام این اوصاف از وجود تفاوت‌های بنیادین از حیث وسایل و اهداف در مسیر تحقیقات این دو متفکر مسیحی نیز نباید غافل بود؛ آگوستین در عصری می‌زیست که مسیحیت فراگیر شده بود و در عین حال برای توجیه و باورپذیری اصول و معتقدات دینی و نیز به‌قصد پاسخ به شبهات منکران و مخالفان مسیحیت، ضرورت تأسیس یک نظام الهیاتی نیرومند شدیداً احساس می‌شد. این درحالی بود که در قرون شانزدهم و هفدهم برخلاف جهت عصر آگوستین، از سویی دین مسیحیت و منزلت علمی و اجتماعی آن شدیداً در حال افول بود و از لحاظ تحولات سیاسی و اجتماعی نیز قُوّود الیسم، سیطره و حاکمیت خود را در مقابل نظم جدیدتری می‌یافت که در آن واحدهای کوچک‌تر اجتماعی و سیاسی به نام دولت-ملت در حال تکوین و توسعه بود. از سوی دیگر متعاقب کشفیات عظیمی که در عرصه‌های علوم طبیعی و صنعت رخ داده بود، انگیزه‌های اندیش‌مندان نیز از دغدغه‌های مابعدالطبیعی و ماوراءالطبیعی به دغدغه‌های طبیعی، مادی و رفاهی کاهش می‌یافت، در پی تمام این تحولات بود که موج دوم شک‌گرایی در اروپا مجال ظهور پیدا کرد. مجموع این عوامل، دکارت را بر آن داشت تا به تدوین نظام معرفتی جدیدی اقدام کند که هم دفع‌کننده امواج شک‌گرایی باشد و هم پاسخگوی پرسش‌ها و نیازهای علمی و رفاهی جامعه و از دیگر سوت‌نمایی کسب رضایت اولیای دین و پنداران را هم داشته باشد.

در باب روش و ابزار تحقیق اما باید متذکر شد که دکارت عمیقاً به روش هندسی و تبیین مکانیکی امور عالم، دل‌بسته و امیدوار بود؛ برای دکارت، ریاضیات به مثابه نمونه و مثال اعلای عالم طبیعت بود که وحدت و تمامیت آن را برای انسان‌ها توجیه‌پذیر، قابل فهم و تسخیرپذیر می‌کرد، درحالی که این امر -تبیین مکانیکی جهان- با اندیشه آگوستین که هویت، جهت و صیغه دینی داشت و جهان را مخلوق و فعل غایت‌مند خداوند می‌دانست، سختی نداشت.

منابع:

آگوستین قدیس. (۱۳۸۵). **اعترافات**. ترجمه افسانه نجاتی. پیام امروز. تهران.

بابایی، پرویز. (۱۳۸۹). **مکتب‌های فلسفی**. نگاه. تهران.

بریه، امیل. (۱۳۸۵). **تاریخ فلسفه قرن هفدهم**.

ترجمه اسماعیل سعادت. **هرمس**. تهران.

رحیمیان، سعید. (۱۳۸۴). **مجموعه مقالات**. بوستان کتاب. قم.

مجتهدی، کریم. (۱۳۹۰). **فلسفه در قرون وسطی**. امیرکبیر. تهران.

آگهی مناقصه

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب در نظر دارد برای خرید تجهیزات کامپیوتری خود از شرکت‌ها و فروشگاه‌های واجد شرایط از طریق برگزاری مناقصه نماید.
شرایط مناقصه: ۱- واریز مبلغ ۰۰/۰۰۰/۵۰۰ ریال بابت خرید اسناد مناقصه به حساب شماره ۰۰۵/۳۷۸۸۸۵۸۰۰ بانک ملی شعبه سیند به نام دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.
۲- مهلت واریز وجه و دریافت اسناد مناقصه، از تاریخ چاپ این آگهی به مدت ۱۰ روز کاری می‌باشد.
۳- مهلت تحویل اسناد تکمیل شده و پیشنهاد قیمت در پاکت‌های در بسته و مهرموم شده از تاریخ چاپ این آگهی به مدت ۱۰ (روز کاری) می‌باشد.
۴- واریز یا ارائه ضمانت‌نامه بانکی به مبلغ ۰۰/۰۰۰/۲۵۰ ریال به عنوان سپرده شرکت در مناقصه در وجه حساب شماره ۰۰۵/۳۷۸۸۸۵۸۰۰ بانک ملی شعبه سیند به نام دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.
۵- به پیشنهادات مخدوش، مبهم و فاقد سپرده ترتیب اثر داده نمی‌شود.
۶- سپرده‌نفرات دوم و سوم تا زمان انعقاد قرارداد با نفر اول، عودت داده نخواهد شد.
۷- **محل دریافت اسناد مناقصه:** خیابان ایران‌شهر شمالی – خیابان آذرشهر – پلاک ۳۳ – طبقه پنجم – دفتر خدمات عمومی می‌باشد.
۸- پاکت مهرموم‌شده حاوی مدارک را پس از تکمیل نمودن به آدرس: تهران – خیابان ایران‌شهر – نش خیابان آذرشهر – پلاک ۳۳۳ – دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب طبقه هفتم – اداره کل حراست، تحویل داده و رسید دریافت نمایند.
تلفن تماس: ۰۶۰۷-۸۸۴۴۰۸۸ – ۴۴۴۳۴۴۹۸
ضمناً دانشگاه در د با انتخاب هریک از پیشنهادات اختیار تام داشته و هزینه آگهی در دو روزنامه برعهده برنده مناقصه می‌باشد.
پاکت‌ها یک هفته پس از اتمام مهلت تعیین شده دریافت اسناد مناقصه بازگشایی خواهد شد.

سازمان توزیع روزنامه فرهیختگان |

فرهیختگان |
@Department of Distribution

تلفکس: ۰۲۱) ۶۶۳۴۸۰۱۱-۱۲

سازمان آگهی‌های روزنامه فرهیختگان

Advertisement's Organization
تلفن: ۰۲۱) ۶۶۳۴۸۰۴۶-۶۶۳۴۸۰۱۸
فکس: ۰۲۱) ۶۶۳۴۸۰۱۷
ایمیل: a66348018@gmail.com